

livre«. A 3. irat egy dolgozat a »Monatlicher Auszug«-ból (1700), melyben Leibnitz Locke »pompás« (herrlich) könyvét, mely az alatt Coste francia fordítása által a szárazföldi közönség előtt ismeretesebbé és hozzáférhetőbbé vált, taglalja; ehhez járul az 1701-ben ugyanott megjelent »Zusatz«. A kötetnek 4. iratát képezik a híres »Nouveaux Essais«, melyek Lockenak a közben megtörtént elhalálózása folytán Leibnitz életében meg nem jelentek, s csak 1765-ben, tehát a philosophus halála után 50 évvel, Raspe által közzé lettek téve. Gerhardt e nagy műnek keletkezéséről, tartalmáról és horderejéről, melyet az egész német philosophiában csak Kant Tiszta Esz Birálata mül felül fontosságra nézve s mely Leibnitz philosophiai műveinek határozottan legjelentékenyebbje, csak kevés megjegyzést csatolt, mert az olvasó máshonnan elegendő felvilágosítást szerezhethet róla. A kiadott szöveget az eredetivel, mennyiben még meg van, összehasonlították, a francziáktól javasolt correcturákat a stílt illetőleg, nehogy Leibnitz kifejezésmódját elfedjék, nem vették tekintetbe.« (Philos. Mon. h.)

GONDOLATOK.

Se a tiszta nap, se a fekete homály nem ad tiszta látást; sőt a szep-lőtlen világosság vakít, s annyit ér, mint a merő sötétség: mindkettőben elmerül a képzelődés játéka vagy megtörik a halandó szemek tekintése.

Erdélyi János.

*

— — — mert nemcsak az a költő, a ki költeményeket ír, hanem minden ember, a ki nemesen fogja fel és éli át az életet. A költészet az emberiség köz kincse, s a költő csak teremtő tehetségben különbözik más-tól, de nem egyszersmind érzésben és gondolatban. A költő csak azt fejezi ki művében, a mit az emberek éreznek, gondolnak és cselekesznek; s nem tudom, melyik több értékű: egy sikerült költői mű-e, vagy egy nemesen átélt élet?

Gyulai.

*

Melyik hű szív tudna elválni, feledni?! Nagy gondolataink, nagy szenvedélyeink, éltünk igazságai soha sem hagynak el bennünket. Öntuda-tunktól sohasem szakadhatnak el, követik azt mindenüvé, — mert természetöknél fogva isteniek, halhatatlanok!

Thackeray.

*

Mert ne higgyétek, hogy az államférfiú, ki meghalt vagy lelépett, igazságos bírakra találand, ha hatni megszűnván, se az irigységnek, agyar-kodásra, se a személyes vonzalmaknak pajtáskodási demonstrációkra, tettei által már anyagot nem szolgáltat. Ne tévedjétek az emberi természet

iránt, mely még inkább ragaszkodik az eszmékhez, mint az egyé-
nekhez; még inkább szereti vágyait, mint e vágyak karvezéreit. s csak
akkor fog mértéket tartani a bálványozásban és gyűlöletben, csak akkor
fogja szigorúan megítélni a közpályáról eltűnt tekintélyeket, midőn az
ügy, melyért azok adóztak, pártjelvül, és az eszközök, melyek által hatot-
tak, fegyverül többé nem használatnak.

K e m é n y.

*

A szeretet, a csodálás tehetségét úgy tekinthetjük, mint a nagy
lelkek ismertető jegyét és tulajdonát; oktalanul irányozva sok rosra ve-
zethet, de nélküle nem létezhetik semmi jó. Ellenben a nevetségessé tenni
tudás, bár tulajdonosai nagyra becsülik is azt önmagukban, lényegében
csekély tehetség, a legcsekélyebb értékű mindazon tehetségek közt, melyek
iránt a többi emberek hajlandók némi méltánylással viseltetni. Teljes
ellentéte az a gondolatnak, az ismeretnek, e szavak igazi értelmében;
tápláléka és lényege a tagadás, a mely csak a fölszínén ját-
szik, míg az ismeret mélyen alant lakozik. Továbbá természeténél fogva
önző és erkölcsileg trivialis; csupán csak hiúságunknak hizeleg, a
mit pedig bátran hagyhatunk a maga kenyerére.

C a r l y l e.

A PHILOSOPHIAI FOLYÓIRATOKBÓL.

I. Mind. October, 1882. Nro. XXVIII. I. Scientific
Philosophy: a Theory of Human Knowledge, by
Francis Ellingwood Abbot. Szerző élénk nyelvezetten az eddigi
philosophiai törekvéseket hibáztatja. Midőn még a legrealistikusabban
gondolkodó philosophusok sarkalatos tételnek tartották, hogy a világ
nekünk tünemény, a természettudósok öntudatosan vagy öntudatlanul azt
hitték, hogy a rajtunk kívül lévő tárgyaknak viszonyai egymáshoz ma-
gukban is olyanok, mint mink azokat gondoljuk, hogy e viszonyokat
a szónak legteljesebb értelmében realisan, valóságukban ismer-
jük. A tudományok bámulatosan haladtak, a philosophia majdnem sem-
mit. Ideje volna, hogy a legtisztább realismussal mondjuk: a tárgyaknak
tüneményei egymáshoz nem tünemények, hanem valóságok. Korunknak leg-
nagyobb feladata: . . . to identify science and philosophy, by making the
foundation, method, and system of science philosophic, and the founda-
tion, method, and system of philosophy scientific.

II. Perception, by Thomas Davidson. Szerző gnoseolo-
giai és nem pszichologiai módon vizsgálja az észrevevés feladványát.
Miótán Locke, Hume, Kant, Hegel téves módszereit kimutatni iparkodott,
kifejti, hogy e feladványt csak Rosmini olasz philosophus fejtette meg
helyesen. Nézeteit a következő tételekbe foglalja össze: Feeling and being,
therefore, are the constituents of Knowledge; to these all Knowledge must